

kuvassa on roolinimiksi ilmoitettu suomalaiset muodot **Sokea-Hanski** ja **Jalkavainainen** - tiedot ovat toki oikeat suomeksi, mutta nuo epiteetit olisi kyllä tullut kääntää tässä yhteydessä ruotsiksi. **Miesmallissa** on Olavi Reimaksen roolinimeksi merkitty Valteri Mäkelä Valteri Mäkelän asemesta.

Kaikkiaan Ruotsissa siis sai vuonna 1986 elokuvateattereissa ensi-iltansa 231 elokuvaa; niistä 20 ruotsalaista, 136 yhdysvaltalaista ja yksi suomalais-yhdysvaltalainen. Suomessa sai vuonna 1986 ensi-iltansa vastaavasti 229 elokuvaa, joista suomalaisia 29, ruotsalaisia 67 ja yhdysvaltalaisia 117. Televisiossa ensiesitettyjä elokuvia ei meillä tietävästi ole kukaan viitsinyt laskea.

Kari Uusitalo

Joukkoviestimet ja poliittinen ajattelu

KRAUS, Sidney & PERLOFF, Richard M. (eds.). *Mass Media and Political Thought: An Information-Processing Approach*. Beverly Hills, Sage Publications, 1985. 350 s.

Toimittamansa kirjan johdannossa Kraus ja Perloff viittaavat intellektuaaliseen käymistilaan poliittisen viestinnän tutkimuksessa. Käymistilaa ovat kiihottaneet kognitiivisen psykologian ja ihmisen informaation prosessointia käsittelevien tutkimusten kehitysaskleet. Lisäksi käymistilaa on edesauttanut tyytymättömyys vanhempiin äänestyspsykologisiin lähestymistapoihin. Artikkelikokoelman tavoitteita on auttaa paremmin ymmärtämään poliittisen viestinnän vaikutusten luonne täsmentämällä väliintulevat prosessit.

Jo vaikutustutkimuksen "kulta-aikana" (1944-1960) puhuttiin ahkerasti valikoivan altistumisen, havaitsemisen ja muistamisen prosesseista, jotka johtavat viestinnän vaikutuksettomuuteen tai minimivaikutuksiin. Kraus ja Perloff haluavat kuitenkin korostaa joitakin tuon ajan ja nykypäivän eroja: 1) nykyään äänestä-

jen todellisuuden muodostamisprosessi oletetaan aktiivisemmaksi kuin aikaisemmin, 2) kognitiivisten prosessien tutkimukseen on kehitetty täsmällisempi ja kattavampi terminologia ja 3) nykyään oletetaan, että kognitiivisten prosessien avulla voidaan selittää, miksi viestinnällä on tietäytyypisiä vaikutuksia, tai yhtä hyvin, miksi vaikutukset ovat minimaalisia.

Kirjaan sisällytettyjen artikkelien lähestymistavat poliittisen informaation prosessointiin ovat hyvin erilaisia, riippuen kunkin kirjoittajan tieteenalasta. Artikkelin näkemykset vaihtelevat makrososiologisista mikrokognitiivisiin. Artikkeleissa käytetään erilaisia metodeja: kokeellista menetelmää, surveytä, kenttäkoetta ja casetutkimusta. Yleisenä huomiona voidaan lisäksi sanoa, että vaikka tutkimusongelma teoreettisella tasolla asetetaan kognitiivisen psykologian ja informaation prosessointitutkimuksen mukaisin käsittein, ei empiirisellä tasolla ole kuitenkaan käytettävissä metodeja, joiden avulla väliintulevat prosessit voitaisiin täsmällisesti ja yksiselitteisesti mitata ja erottaa toisistaan.

Kirjan lukeminen kannattanee aloittaa viimeisestä artikkelista. Sen perusteella voi vaikka päättää, haluaako lukea kirjan kokonaan. Yhteenvedon lisäksi siinä on tuskin mitään sellaista, mitä edeltävissä 12 artikkelissa ei jo olisi sanottu. Edeltävät 12 artikkelia on vain tässä "kriittisessä yhteenvedossa" järjestetty uudelleen (oikeastaan pakotettu) yhteen kaavioon, jonka pitäisi esittää poliittisen informaation prosessoinnin mallia. Kun muut artikkelit laitetaan uuteen järjestykseen viimeisessä artikkelissa, jää kysymään, miksei tätä järjestystä paljastettu jo johdannossa ja miksei se näy sisällysluettelossa? Miksei artikkelien jäsentely kokoomateoksessa tapahtunut tällä "perustellulla" tavalla?

Viimeiseen artikkeliin sisältyy paljon sellaista kirjoittajan (Kraus) aikaisempien ajatusten ja tulosten konfirmointia, joka tapahtuu "pitkäaikaisen kokemuksen" perusteella: mitä Kraus muistaa kuulensa eri vaalikampanjoiden yhteydessä lehtimiesten ja muiden sanoneen takahuoneissa ja käytävillä. Näin "tutkimusten maailma ja ulkopuolinen maailma" Krausin mukaan useimmiten vahvistaa,

vain harvoin kumoa tai saattaa kyseenalaiseksi 12 artikkelissa saadut tutkimustulokset. Tässä on todellista "valikoivaa kuulopuhekonfirmointia"!

Kun kokoomateoksen nimenä on **Joukkoviestimet ja poliittinen ajattelu**, niin on oikeutettua odottaa, että teemaa monipuolisesti pengotaan. Odotukset jäävät monen artikkelin kohdalla täytty-mättä: joukkoviestimiä tai -viestintää ei edes muisteta mainita, muuten kuin että ne eivät kuulu asiaan (Fishbeinin ja kumppanien kirjoitus). Tai joukkoviestintä on vain sivuasia koko kirjoituksen kannalta (Hersteinin, Tetlockin sekä Lau & Erberin kirjoitukset) tai poliittinen ajattelu on sivuroolissa (Tyler & Lavrakas). Näin ollen jokseenkin puolet artikkeleista kuuluisi jonnekin muualle kuin kokoomateokseen tai sitten teoksella on harhaanjohtava nimi. Aiheen kannalta tärkeitä kirjoituksia luulisi löytyvän.

Kokoomateokseen sisältyy kuitenkin suomalaisenkin poliittisen keskustelun kannalta ajankohtaisia ja sattuvia artikkeleita. Sellainen on esimerkiksi Lanzettan ja kumppanien *Emotional and Cognitive Responses to Televised Images of Political Leaders*. Kirjoittajat lähtevät liikkeelle ajatuksesta, että televisio on muuttanut politiikkaa, jolloin ehdokaiden persoonallisuus ja heistä saatavat mielikuvat ovat nousseet puoluesidonnaisuutta tärkeämmäksi äänestyskäyttäytymiseen vaikuttavaksi tekijäksi.

Mielenkiintoinen on myös Iyengarin & Kinderin artikkeli *Psychological Accounts of Agenda-Setting*, jossa he testaavat kolmea psykologista selitystä tv-uutisten agenda-setting -vaikutukselle. Selvästi voimakkaimman tuen sai "lähteen uskottavuus -selitys", ts. tv-uutisten uskottavuus on tärkeä agenda-setting -vaikutusten välittäjä. Myös "emootio-selitys" sai tukea: agenda-setting -vaikutusta välittää tv-uutisten kyky herättää emootioita katsojissa. Tämä on tärkeää, sillä televisio, enemmän kuin muut viestimet, käyttää hyväkseen yleisön emootioita.

Neumann & Fryling tarkastelevat kirjoituksessaan *Patterns of Political Cognition: An Exploration of the Public Mind* neljää erilaista agenda-setting -tutkimuksessa mahdollista viestimien ja yleisen mielipiteen välistä suhdetta

kuvaavaa mallia. Pätevän aineistonsa avulla he osoittavat, että kaikkein hallitsevin on "interaktio"-malli. Esimerkiksi energiakysymyksissä viestimet ohjasivat ensin yleistä mielipidettä, ja myöhemmin yleinen mielipide ohjasi viestimien sisältöä.

Mainitsemisen arvoinen on myös Millerin & Aspin artikkeli *Learning about Politics from the Media: A Comparative Study of Sweden and United States*. He kannattavat informaation prosessointiskeeman antamia selityksiä käyttötarkoitustutkimuksen antamien selitysten sijaan. Garramone pyrkii puolestaan kirjoituksessaan *Motivation and Political Information Processing: Extending the Gratifications Approach* yhdistämään käyttötarkoitustutkimuksen ja informaation prosessointiskeeman.

Kaiken kaikkiaan: kirjassa on esitelty aiheen kannalta sekä tärkeitä että tarpeettomia tutkimuksia, joista valikoiva lukija kyllä löytää omansa. Kirja ei kuitenkaan kuulu alan merkkiteoksiin.

Juha Panula

Urheilun lehdet ja lukijat

KLEINJOHANN, Michael. *Sportzeitschriften in der Bundesrepublik Deutschland*. Verlag Peter Lang GmbH, Frankfurt am Main 1987. 390 s.

Länsisaksalaisen tiedotustutkimuksen eräitä kiistattomia vahvuuksia on joukkotiedotuksen urheiluaineksen tutkimus. Jo 1920-luvulta ovat ensimmäiset saksankieliset tutkimukset, joissa on pyritty selvittämään urheilun osuutta, muotoja ja sisältöjä joukkotiedotuksessa. Tuota perinnettä jatkaa Kleinjohann tehden sen jopa kiitettävän pikkutarkasti.

Saksalainen koulukunta, mikäli sellaisesta voidaan puhua, tarkastelee urheilua joukkotiedotuksessa sekä urheilun että joukkotiedotuksen lähtökohdista, mikä mielestäni on ainoa oikea tapa. Tämä tarkoittaa sitä, että urheilun osuuden lisääntymistä joukkotiedotuksessa selitetään sekä urheilun merkityksen kasvulla